

Cemaat namazını tamamlama

Mevlüt Bey: “Vakit namazlarında farzlarda imama sonradan yetişen namazını nasıl tamamlar? Tüm vakitlere ve rek’atlere göre tarif eder misiniz? Meselâ, öğle namazı 2., 3. ve 4. rek’atlerde namaza yetişen namazını ayrı ayrı nasıl tamamlar?”

NAMAZA YETİŞME DURUMLARI

Namazı cemaatle kılmak sünnet-i müekkede hükmünde¹ bir şeâirdir.² Bu yüzden cemaate geç de kalsak, yetişebilecek durumdaysak yetişmemiz evladır.

Cemaatle namazda imama sonradan yetişen ve namazın bir veya birkaç rek’atini imamla kılmayan birisi, kılmadığı kaç rek’at varsa hepsini, imam selâm verdikten sonra sıra ile ve tek tek kazâ yapar. Kazâ yapmaktan kastımız, kılınmayan rek’atlerde ne varsa, artırmaksızın ve eksiltmeksizin kendisinin de okuyarak namazını tamamlamasıdır. Yani imamın seslice veya gizlice okuduğu Fâtihâ ve zamm-ı sûreyi kendisi sessizce okur. Ve namazını tamamlar.

İmama her hangi bir rek’atin en geç rükûunda--imam rükûdan doğrulmadan—yetişen kimse o rek’ati imamla birlikte kılmış sayılır. İmam selâm verinceye kadar namazda imama uyar. İmam selâm verince, kendisi selâm vermez, ayağa kalkar ve kılmadığı rek’atleri sıra ile kılar.

NAMAZA SONRADAN YETİŞME ÖRNEKLERİ

- Sabah namazının farzının ikinci rek’atinde imama uyan bir kimse, imamla berâber son oturuşta yalnız “Et-Tahıyyâtü” duâsını okur, bekler. İmam selâm verince kendisi ayağa kalkar ve kılmamış olduğu birinci rek’ati kılar. Bu durumda birinci rek’atte ne okuması gerekiyor idiyse okur. Çünkü kıldığı bu rek’at kazâdır. Yani “Sübhâneke”yi okur, ardından “Eûzü ve Besmele” çeker, ardından Fâtihâ Sûresini ve zamm-ı sûreyi okur. Rükû ve secdelerle birlikte son oturuşunu yapar, “et-Tahıyyâtü’yü, Salâvatları ve Rabbenâ Âtinâ’yı” okur ve selam verir.
- Akşam namazının son rek’atinde imama uyan bir kimse; “Sübhâneke”yi okur ve o rek’ati imamla birlikte kılar ve teşehhüde oturur. İmam selâm verince kalkar ve kılmadığı ilk iki rek’ati sıra ile kılar. Kıldığı bu iki rek’at kazâ

olduğundan; her rek’atte ne okuması gerekiyorsa okur. Meselâ birinci rek’atte okuması gereken Sübhâneke’yi, Eûzü ve Besmele’yi, Fâtihâ Sûresini ve zamm-ı sûreyi okur, rükû ve secde yapar, ilk oturuşunu yapar. Bu onun ilk oturuşu olduğundan sadece “et-Tahıyyâtü”yü okur ve ikinci rek’ate kalkar. Burada Besmele çeker, Fâtihâ Sûresini ve zamm-ı sûreyi okur. Ardından rükû ve secde yapar, son oturuşunu yapar. Son oturuşta okuması gereken “et-Tahıyyâtü”yü, Salâvatları ve Rabbenâ Âtinâ” duâlarını okur ve selam verir.

DÖRT REK’ATLI NAMAZLARA SONRADAN YETİŞMİŞSEK

- Dört rek’atli namazın ikinci rek’atinde imama uyan kimse, imam selâm verdikten sonra kalkar ve kılmadığı birinci rek’atin kazâsını yapar. Bu esnada birinci rek’atte ne okuması gerekiyor idiyse hepsini sıra ile okur.
- Dört rek’atli bir namazın üçüncü rek’atinde imama uyan bir kimse, son iki rek’ati imamla kılmış olmaktadır. Teşehhütten sonra imam selâm verince kalkar ve sıra ile ilk iki rek’atin kazâsını arada oturmaksızın peş peşe yapar. Bu esnada okuması gereken dua ve sureleri okur.
- Dört rek’atli bir namazın dördüncü rek’atinde imama uyan bir kimse imam selâm verince kalkar, birinci rek’ati, okuması gereken dua ve sureleri okuyarak kılar, rükû ve secdeyi yapar ve sonra oturur. Bu onun ilk oturuşudur ve bu oturuşta yalnız “et-Tahıyyâtü”yü okur. Ardından hemen kalkar, ikinci ve üçüncü rek’atleri peş peşe, arada oturuş yapmaksızın kılar. Bu rek’atlerde okuması gereken duâ ve sûreleri okur.

REKÂT SIRALARI NASIL BELİRLENİR?

Rek’atlerin sıra numaralarını kendisi yeniden koyar ve teşehhüde buna göre oturur. Meselâ, imamla kıldığı son rek’ati kendisi--o rek’atte yetiştikten--birinci rek’at olarak sayar; imamdı sonra kendisi, kendisine göre ikinci rek’ati kılınca teşehhüde oturur. İmamla birlikte zorunlu olarak teşehhüde oturmuş olmasını nazara almaz.

- Cenaze namazı başladıktan sonra gelip imama uyan kimse, hemen tekbir alır. Noksı kalan tekbirlerini de dua okumaksızın peş peşe alır. Eğer dördüncü tekbirden sonra imama uymuşsa, imam selâm verdikten sonra diğer üç tekbiri kendisi kazâ eder. Cemaatten sonraki kazâ rek’atlerini kılan kimse, bu rek’atlerde artık başkasına uymaz. Başkası da kendisine uymaz. Cemaate sonradan yetişen kimse, imam açıktan okumaya başlamışsa Sübhâneke’yi okumaz, imamı dinler. Sübhâneke’yi imamın kıraatinin âyet aralarında imam okuma yapmazken okur. İmam gizli okuyorsa Sübhâneke’yi

okur.

Dipnotlar:

- 1- Müslim, Mesâcid, 255; Nesâî, İmamlık, 50
- 2- Sözler, s. 183